

פסחים (קמז-קמז:)

משנה. רבן גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו. ואלו הן: פסח, מצה, ומרור.

שו"ת בנין ציון ח"א (סימן ל)

... ולכן לולא דברי הראשונים הי' נלענ"ד שמה שאמר ר"ג לא יצא י"ח לא לענין אכילת פסח מצה ומרור קאמר אלא לענין מצות ספור יציאת מצרים דכבר הקשו הפוסקים מה ענין מצות ע' של ספור יציאת מצרים בליל פסח כיון דבכל לילה חיוב להזכיר יצ"מ כדרשת בן זומא דפסקינן כוותי' ותרצו דבכל לילה די בזכירה לחוד אבל בליל פסח צריך להרבות לספר והנה למעלה אין לזה שיעור ולכן אמרו רז"ל כל המרבה לספר בי"מ ה"ז משובח אבל הרי צריך שיעור למטה כמה יספר ויהי' יוצא י"ח מצות ספור יציאת מצרים ונלענ"ד דלזה בא ר"ג ומפרש ב' דברים האחד שהמועט להיות יוצא הוא לפרש טעמי פסח מצה ומרור...

ספר אבודרהם סדר ההגדה ופירושה ד"ה עבדים היינו

ה"ג וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח ולא גרסינן וכל המספר ביציאת מצרים דכיון שהיא מצוה עלינו לא אמרינן בה הרי זה משובח אלא מחוייב הוא לעשות מה שנצטווה אבל להא דגרסינן וכל המרבה לספר נחא.

מחזור ויטרי הלכות פסח (עמ' 254-310) סימן צז ד"ה עבדים היינו

ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו זקנים כולנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים שכל המספר ביציאת מצרים הרי זה משובח:

שו"ת הרא"ש (כלל כד סימן ב)

וששאלת: למה אין מברכין על ספור ההגדה. הרבה דברים צוה הקב"ה לעשות זכר ליציאת מצרים ואין אנו מברכין עליהן; כגון: הפרשת בכורות וכל המועדים. שאין צריך להזכיר בהפרשת בכורות שאנו עושין אותו זכר ליציאת מצרים, אלא שצוה הקב"ה לעשות המעשה ומתוך כך אנו זוכרין יציאת מצרים. ולא דוקא הגדה בפה, אלא אם ישאל מפרשין לו (וזהו ההגדה לצד שזוכרין יציאת מצרים).

ספר המצוות לרמב"ם (מצות עשה קנז)

והמצוה הקנ"ז היא שצונו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר בניסן בתחלת הלילה כפי צחות לשון המספר. וכל מה שיוסיף במאמר ויאריך הדברים בהגדלת מה שעשה לנו השם ומה שעשו עמנו המצרים מעול וחמס ואין לקח השם נקמתנו מהם ובהודות לו ית' על מה שגמלנו מחסדיו יהיה יותר טוב. כמו שאמרו (הגש"פ) כל המאריך לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. והכתוב שבא על הצווי הזה הוא אמרו ית' (ס"פ בא) והגדת לבנך ביום ההוא וכו'. ובא הפירוש (שם ומכיל) והגדת לבנך יכול מראש חדש תלמוד לומר ביום ההוא אי ביום ההוא יכול מבעוד יום תלמוד לומר בעבור זה בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. כלומר מתחלת הלילה חייב אתה לספר. ולשון מכילתא [דרשב"י במדרש הגדול] מכלל שנאמר כי ישאלך בנך יכול אם ישאלך אתה מגיד לו ואם לאו אין אתה מגיד לו תלמוד לומר והגדת לבנך אע"פ שאינו שואלך אין לי אלא בזמן שיש לו בן בינו לבין עצמו בינו לבין אחרים מניין תלמוד לומר ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים. כלומר שהוא צוה לזכרו כמו אמרו (עשה"ד ע' קנה) זכור את יום השבת לקדשו. וכבר ידעת לשון אמרם (הגש"פ) ואפילו כולנו חכמים כלנו נבונים כלנו יודעים את התורה כלה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכל המספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בסוף פסחים (קטו ב - קיח א):

פסחים (קמז:)

אמר רב אחא בר יעקב: סומא פמור מלומר הגדה. כתיב הכא בעבור זה וכתוב התם +דברים כא+ בננו זה, מה לחלף - פרט לסומא, אף כאן - פרט לסומא איני? והאמר מרימר: שאלתינהו לרבנן דבי רב יוסף. מאן דאמר אנדנא בי רב יוסף? אמרו: רב יוסף. מאן דאמר אנדנא בי רב ששת? אמרו: רב ששת. - קסברי רבנן: מצה בזמן הזה דרבנן. מכלל דרב אחא בר יעקב סבר מצה בזמן הזה דאורייתא? והא רב אחא בר יעקב הוא דאמר מצה בזמן הזה דרבנן! - קסבר: כל דתקון רבנן - כעין דאורייתא תיקון. - לרב ששת ולרב יוסף נמי, הא ודאי כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תיקון! - הכי השתא! בשלמא התם, מדהוה ליה למיכתב בננו הוא וכתבי בננו זה - שמע מינה פרט לסומא הוא דאחא, אבל הכא - אי לאו בעבור זה מאי לכתוב? אלא: בעבור מצה ומרור הוא דאחא.

חכם מה הוא אומר, מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם, ואף אתה אומר לו כהלכות הפסח אין מקטירין אחר הפסח, אפיקומן:

דברים (פרק ו)

- (כ) פי' ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם:
 (כא) ואמרך לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו ה' ממצרים ביד חזקה:
 (כב) ויתן ה' אותות ומפתים גדלים ורעים במצרים בפרעה ובכל ביתו לעיניו:
 (כג) ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו:
 (כד) ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלקינו לטוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום הזה:
 (כה) וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צונו:

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויציאנו ה' אלקינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים, ואפילו כלנו חכמים כלנו גבונים כלנו זקנים כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח:

<u>1. שמות פרק יא</u>	<u>3. שמות פרק יב</u>
<p>(א) ויאמר ה' אל משה עוד נגע אחד אביא על פרעה ועל מצרים אחרי כן ישלח אתכם מזה כשלחו כלה גרש יגרש אתכם מזה: (ב) דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב: (ג) ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם: ס (ד) ויאמר משה כה אמר ה' כחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים: (ה) ומת כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחד הרחים וכל בכור בהמה: (ו) והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר כמהו לא נהיתה וכמהו לא תסף: (ז) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל: (ח) וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחו לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא ויצא מעם פרעה בחרי אף: ס (ט) ויאמר ה' אל משה לא ישמע אליכם פרעה למען רבות מופתי בארץ מצרים: (י) ומשה ואהרן עשו את כל המפתים האלה לפני פרעה ויחזק ה' את לב פרעה ולא שלח את בני ישראל מארצו:</p>	<p>(כט) ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: (ל) ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים ותהי צעקה גדלה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת: (לא) ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את ה' כדברכם: (לב) גם צאנכם גם בקרם קחו כאשר דברתם ולכו וברכתם גם אתי: (לג) ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים: (לד) וישא העם את בצקו טרם יחמץ משארתם צורת בשמלתם על שכמם: (לה) ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלת: (לו) וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים: פ</p>
<p><u>2. שמות פרק יב</u></p> <p>(א) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: (ב) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: (ג) דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש ששה לבית אבת ששה לבית:</p>	

<p><u>4. פרק יב</u></p> <p>מג ויאמר ה' אל-משה ואהרן זאת חקת הפסח כל-בן-נכר לא-יאכל בו: מד וכל-עבד איש מקנת-כסף ומלתה אתו אז יאכל בו: מה תושב ושכיר לא-יאכל בו: מו בבית אחד יאכל לא-תוציא מן-הבית מן-הבשר חוצה ועצם לא תשבירו-בו: מז כל-עדת ישראל יעשו אתו: מח וכי-יגור אתך גר ועשה פסח לה' המול לו כל-זכר ואז יקרב לעשתו והיה כאזרח הארץ וכל-ערל לא-יאכל בו: מט תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר בתוכם: נ ויעשו כל-בני ישראל כאשר צוה ה' את-משה ואת-אהרן כן עשו: 5. נא ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את-בני ישראל מארץ מצרים על-צבאתם:</p>	<p><u>6. פרק יג</u></p> <p>א וידבר ה' אל-משה לאמר: ב קדש-לי כל-בכור פטר כל-רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא: ג ויאמר משה אל-העם זכור את-היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחזק יד הוציא ה' אתכם מזה ולא יאכל חמץ: 7. פרק יד</p> <p>יז ויהי בשלח פרעה את-העם ולא-נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן-ינחם העם בראתם מלחמה ושבו מצרימה:</p>
---	--

רשע מה הוא אומר, מה העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקר, ואף אתה הקהה את שניו ואמר לו, בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, לי ולא לו, אלו היה שם לא היה נגאל:

שמות (פרק יב)

(כה) והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם באשר דבר ושמרתם את העבודה הזאת:

(כו) והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם:

(כז) ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו:

ספר שמות פרק ו

(ו) לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים:

(ז) ולקחתם אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים:

תם מה הוא אומר, מה זאת, ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים: ושאנו יודע לשאול את פתח לו, שנאמר, והגדת לבנה ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים:

יכול מראש חדש, תלמוד לומר ביום ההוא, אי ביום ההוא יכול מעבוד יום, תלמוד לומר בעבור זה, בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניך:

שמות (פרק יג)

(ו) שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג לה':

(ז) מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לה חמץ ולא יראה לה שאר בכל גבלה:

(ח) והגדת לבנה ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים:

(ט) והיה לה לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיה כי ביד חזקה הוצאך ה' ממצרים:

(י) ושמרת את חזקה הזאת למועדה מימים ימימה:

(יא) והיה כי יבאך ה' אל ארץ הכנעני באשר נשבע לה ולאבותיה ונתנה לה:

(יב) והעברת כל פטר רחם לה' וכל פטר שגר בהמה אשר יהיה לה הזכרים לה':

(יג) וכל פטר חמר תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניה תפדה:

(יד) והיה כי ישאלך בנה מחר לאמר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים:

(טו) ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו ויהרג ה' כל בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד בכור בהמה על פני אני זבח לה' כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה:

(טז) והיה לאות על ידך ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים: